

Rodinný skauting - proč a jak na to

Rodinný skauting spojuje děti, rodiče a někdy i prarodiče v prostředí, kde mohou společně objevovat přírodu, budovat vztahy a sdílet dobrodružství. Formou otázek a odpovědí vycházejících ze zkušeností mnoha skupin rodinného skautingu mohou získat inspiraci ti, kdo uvažují o rozjezdu nové skupiny nebo chtějí činnost své skupiny vylepšit.

Text vznikl na základě zkušeností mnoha skupin rodinného skautingu. O některých z nich si můžete přečíst v časopise Skautský svět z února 2025.

Otázky a odpovědi o rodinném skautingu

Co je na rodinném skautingu smysluplné, cenné, lákavé a zábavné?

Rodinný skauting spojuje rodiny, nabízí společné zážitky, podporuje přátelství a vzájemnou pomoc. Děti se seznamují se skautskými hodnotami, rozvíjí svou odpovědnost a samostatnost, zatímco si stále užívají bezpečí a blízkost rodiny. Bývají maximálně spokojené, že mohou volně pobíhat v přírodě a hrát si po svém. Rodiče mají možnost aktivně se zapojit do aktivit a hlavně trávit čas se svými přáteli a zároveň s rodinou. Díky rodinnému skautingu také vznikají nová pevná a intenzivní přátelství rodičů i dětí, protože mnoho skupin je otevřených a přijímají nové rodiny z řad skautů i neskautů. Akce rodinného skautingu mají volnější atmosféru, než bývá na oddílových táborech a schůzkách, ta umožňuje, aby si každá rodina nastavila svůj přístup k aktivitám podle svých zvyklostí a potřeb. Rodinný skautingu může oslovit i ty, kteří mají nabitě diáře, a přesto hledají kvalitní čas s rodinou a přáteli.

Mira: "Akce rodinného skautingu umožňují zapojit se do nejrůznějších akcí, které se v daném místě konají. Rodiče s nejmenšími i staršími dětmi se mohou zapojit do např. do tříkrálové sbírky, fašaňku/masopustu, velikonočního hrkání, postavit si na filipojakubskou noc májku nebo udělat táborák, udělat si výlet nebo výpravu na zajímavá místa, zúčastnit se Dnu země, podpořit předvánoční adventní akci, zajít v zimě přilepšit lesním zvířátkům do krmelce, společně zpívat koledy, ale i mnoho další akcí. Vymyslet vlastní pro komunitu kolem sebe nebo svou účastí

podpořit zajímavé aktivity jiných. Právě možnost se těchto akcí účastnit bez nutnosti pravidelné oddílové činnosti přináší rodinnému skautingu obrovskou sílu, zároveň tato činnost podporuje další skautskou činnost.

Podoba činnosti rodinného skautingu může odrážet profesní zaměření rodičů - pravděpodobně trochu jinou činnost bude mít skupina rodičů, kde převažují pedagogové, nové impulzy mohou do činnosti vnést např. aktivní horolezci, vodáci, sportovci, vyznavači pěší turistiky, aktivní muzikanti apod. V ideálním případě je složení dospělých v rodinném skautingu co nejpestřejší. Činnost pak obohacuje nejen děti, ale i komunitu dospělých v oddílovém kruhu. Čím pestřejší je činnost, tím větší životaschopnost má rodinný skauting, tím také nemusí činnost tohoto oddílu být závislá jen na aktivitě jednotlivce nebo jen jedné rodiny. Je skvělé, když každý člen - dospělý i dítě najde v klubu rodinného skautingu své nezastupitelné místo."

V čem se liší rodinný skauting od skupina kamarádů s dětmi, kteří spolu dělají skvělé věci?

Na tuto otázku odpovídají Lenka a Simba ve streamu Tipy pro skautování dospělých <https://www.youtube.com/watch?v=pvKYH1EQSQQ&t=1979s> zhruba takto:

- Je to otázka identity, která může být silným tmelícím prvkem. Vytváříme si živou tradici společenství. Není to jen scházení se rodin, ale nadále chceme patřit do skautské komunity a přenést skautování i na své děti.
- Někdy můžeme mít pocit větší závažnosti či odpovědnosti, hlásí-li se skupina ke skautingu a je-li součástí Junáka, než když je to jen v neorganizované rovině.
- A pak je tu čistě praktická věc: Když sháním základnu nebo tábořiště a vystupuju za skautský klub a středisko, umožňuje mi to lepší přístup k základnám a nižší ceny.

Jaké formy může mít rodinný skauting? Musí to být pravidelná činnost?

Rodinný skauting může mít podobu pravidelných schůzek a výprav nebo jen jednorázových akcí, jako jsou letní tábory či víkendové výjezdy. Není nutné, aby byl pravidelný – některé skupiny fungují jen během letních prázdnin nebo organizují pár akcí ročně.

Závisí to na složení skupiny. Pokud všichni bydlí ve stejném městě a mají podobně staré děti, dává smysl scházet se na pravidelných schůzkách. Mnohé skupiny ale mají členy z různých míst, proto nemají schůzky, ale vídají se na společných akcích několikrát ročně. Za rodinný skauting lze považovat i to, že se skupina schází pouze jednou ročně na letním táboře.

Forma se může měnit i v čase. První akcí bývá většinou letní tábor pro kamarády s dětmi. Postupně z toho může vykristalizovat pravidelné setkávání skupiny rodin, které spolu podnikají kromě letního tábora i výpravy, zimní hory nebo i schůzky s programem pro děti, někdy i pro dospělé. Můžete využít i nabídky aktivit pořádaných obcí, jinými spolky, kulturními či sportovními organizacemi apod. a “jen” se jich společně účastnit.

Je třeba se registrovat jako klub rodinného skautingu? Jaké má registrace výhody a nevýhody? Je třeba, aby byla parta rodinného skautingu zapojená do činnosti střediska?

Registrace není nutná, ale přináší své výhody. Některé skupiny se registrují, aby mohly využívat podporu střediska nebo čerpat dotace. Registrací lidé také dávají najevo svou sounáležitost se střediskem, s organizací a principy skautingu - není to “jen” scházení se, ale opravdový skauting, resp. jedna z možností seberealizace dětí i dospělých v Junáku.

Mnoho skupin funguje bez registrace, neformálně. To platí hlavně pro skupiny složené z rodin z různých koutů republiky, které nemají vztah k žádnému konkrétnímu středisku. Ale i skupiny vzniklé v rámci jednoho střediska či města se často neregistrují. Mají dojem, že byrokracie by je zbytečně omezovala či zatěžovala a nevidí v registraci žádný přínos. Někdy se také obávají, že by se svou registrací zavázali k většímu zapojení do střediskových aktivit. Vždy je to na domluvě konkrétní party a konkrétního střediska.

Jako rodinný skauting se mnohde vnímají skupiny registrované formálně jako oddíl benjamínků nebo klub Kmene dospělých.

V partách rodinného skautingu jsou často zapojeni i rodiče neskauti, kteří se mohou registraci a z ní vyplývajících povinností (složení skautského slibu, placení registračních poplatků) bránit nebo se jí obávat.

Simba: "Ze stanov Junáka vyplývá, že každý člen by měl složit skautský slib. Pokud jsou členy klubu lidé, kteří neprošli skautskou výchovou jako děti, je otázka, jak je na něco takového připravit. Je třeba nabídnout podporu, aby rozuměli tomu, čemu říkáme myšlenkové základy skautingu, a aby je chtěli přijmout a vzít za své."

Zapojení skupiny/klubu do činnosti střediska není nutné, ale může být oboustranně výhodné. Středisko může poskytnout prostory (klubovna, základna, tábořiště), vybavení (lodě, stany, sportovní náčiní aj.), administrativní podporu. Členové klubu/party mohou participovat na vedení oddílů či střediska, spolupracovat na pořádání střediskových akcí nebo třeba jet na brigádu na střediskové tábořiště. Činnost klubu rodinného skautingu může být také dobrou a viditelnou vizitkou střediska. Vztahy se střediskem vždy závisí na konkrétní situaci, zda se lidé znají, jak daleko od domovského střediska členové party rodin reálně bydlí apod.

Musí být všichni členové skauti?

Ne, rodinný skauting nemusí zahrnovat jen aktivní skauty. Mnoho skupin funguje na principech otevřenosti, kde je skautská zkušenost výhodou, ale ne podmínkou.

Někteří rodiče se díky rodinnému skautingu zapojí do organizace jako dospělí nováčci a mohou zůstat aktivní, i když jim již děti odrostou. (Právě takoví dospělí mají mnohdy přání, více než jejich děti, prožít skauting naplno se všemi výzvami, rituály, zážitky až na dřevě, aby si splnili své dětské sny a nenaplněnou touhu po dobrodružství. Jejich zájmu může domovské středisko využít, mentorsky je vést a zapojit i do dalších činností mimo rodinný skauting.)

V některých partách je většina členů bývalými skauty, kteří se ke skautování vrátili právě díky svým dětem po delší pauze. Je to způsob, jak

svým dětem ukázat skautské hodnoty.

Jsou i skupiny, které si stanovily podmínku, že alespoň jeden z rodičů musí být aktivní či bývalý skaut. To může pomoci s organizací akcí (skautská zkušenost je znát, na některé věci jsme díky skautingu od dětství zvyklí, zatímco neskauti jen žasnou) a zachováním skautských hodnot.

Ať už rodiče mají, či nemají předchozí skautskou zkušenost, důležité je sdílení podobných životních postojů a akceptace společných pravidel.

Stojí rodinný skauting vždy na jedné osobě, tahounovi, zakladateli party? Co je třeba udělat, aby skupina nezanikla?

V mnoha případech ano, často táhne skupinu jeden nadšenec nebo malá skupinka zakladatelů party, nejčastěji to bývají maminky malých dětí. Když tahoun odejde, znamená to pro některé skupiny rozpad, ukončení činnosti.

Mira: "I nejlepší tahoun se dříve nebo později unaví. Schopnost delegovat, rozdělovat úkoly a povinnosti je pro jakoukoliv skupinu osob, která nemá mít jen krátkodobou životaschopnost klíčové. Nebýt jen pasivními příjemci nabízených programů i samotným členům přinese pocit zadostiučinění a sounáležitosti s komunitou."

Je velmi obohacující, pokud skupina není uzavřená, ale nabaluje na sebe další aktivní rodiče a přijímá podněty zvenčí. Tím se také předchází zániku skupiny, když z ní po čase přirozeně její zakladatel a tahoun odejde .

Úspěšné, tj. dlouhodobě fungující skupiny fungují tak, že je do řízení a organizace aktivit zapojeno větší množství lidí. Např. má organizaci každé schůzky, výpravy či jiné akce na starosti jedna rodina nebo skupina rodičů, která se přihlásí k zodpovědnosti za akci. Je při tom vhodné využít talenty, záliby a dovednosti jednotlivých lidí. I řízení celé skupiny je vhodné měnit, předávat žezlo. Tímto způsobem se daří zajistit, že skupina nezanikne, ale může fungovat i po obměně generací.

Je potřeba, aby děti byly podobně staré, nebo může být i velký věkový rozptyl?

Věkově homogenní skupiny mají výhodu, že je snadné vytvářet program, protože děti podobného věku mají podobné potřeby a zájmy. Rodinný skauting ale zvládne i věkově různorodé skupiny, větší věkový rozptyl dětí není problém. Na některých rodinných táborech bývají děti od kojenců po středoškoláky. Nejstarší děti mohou být zapojené do organizování tábora a aktivit. Starší děti mohou pomáhat mladším, u nejmladších je nutné větší zapojení rodičů. Různorodému věku účastníků se musí přizpůsobit program, tak, aby si každý přišel na své.

Když děti dorostou do věku vlčat a světlušek, mají přejít do oddílu, nebo dál jezdit na akce rodinného skautingu, nebo obojí?

Přechod dětí do vlčat a světlušek je přirozený krok, který však nemusí znamenat konec rodinného skautingu. Děti mohou chodit do svého oddílu a nadále zároveň jezdit na akce rodinného skautingu. Některé rodiny však preferují přechod dětí výhradně do klasického oddílu, rodinný skauting berou jako přechodovou fázi, než děti dorostou.

Obě možnosti mají své výhody. Kombinace aktivit může být časově náročná, ale zároveň umožňuje dětem využít to nejlepší z obou světů. Děti mohou přechodem do oddílu získat větší samostatnost, ale akce rodinného skautingu jim umožní nadále trávit čas s rodinou a rodinnými přáteli. Záleží na potřebách, prioritách a časových možnostech konkrétních dětí a rodičů.

Často jsou to rodiče, kteří chtějí zůstat ve své partě a trvají na pokračování zapojení své rodiny v rodinném skautingu. Zvažte potom, zda nebude vhodnější založit klub Kmene dospělých a rozjet oldskautskou činnost.

Jaké jsou rozdíly mezi klasickým oddílovým táborem a táborem rodinného skautingu?

Rodinné tábory bývají kratší, obvykle jeden týden, a často využívají zázemí s větším komfortem, jako jsou pevné budovy nebo již stojící dobře vybavená tábořiště.

Rodinné tábory mají často volnější atmosféru a méně organizovaný program. Děti si často samy najdou zábavu a rodiče si odpočinou. Je to

více o setkání a užívání si společného času. Kromě táboření a her na tábořišti jsou často na programu výlety po okolí. Musí se také vycházet vstříc potřebám různě starých dětí, např. je zapotřebí dlouhý polední klid, aby se menší děti po obědě vyspaly.

Rozdíl je také v odpovědnosti. Na klasickém táboře je zodpovědnost na vedoucích, zatímco na rodinném táboře se rodiče starají o své děti.

Rozdílné je i vaření. Mnoho skupiny volí systém, kdy každý den vaří pro všechny společná jídla 1-2 rodiny. Některé skupiny ale preferují vlastní vaření, kdy každá rodina zajišťuje jídlo sama pro sebe. Třetí využívaný model je, že se rodinný tábor koná společně s oddílovým či střediskovým táborem a účastníci vypomáhají v kuchyni. Dobrou praxí je i najít si kuchaře či kuchařku, kteří se o nasycení táborníků postarají a tábor v kuchyni si dokáží užít.

Má smysl hlásit tábor ve skautISu? Proč ano/ne?

Hlásit rodinný tábor ve skautISu může být výhodné. Pořadatelem tábora je pak středisko. Všichni členové tábora jsou (bez ohledu na to, zda jsou, či nejsou registrovanými skauty) [pojištěni](#). Na tábor je někdy možné čerpat dotace nebo jinou podporu od střediska, podle aktuálních pravidel a možností. Pro účastníky tábora je možné žádat finanční podporu od zdravotních pojišťoven, zaměstnavatelů rodičů nebo od obcí, dle aktuální nabídky a podmínek. Rodiče mohou po dohodě se zaměstnavatelem využít na tábor místo dovolené [volno v obecném zájmu](#), pokud splní zákonné podmínky, pak i s refundací mzdy. Zároveň se na nahlášený tábor vztahují [povinnosti](#) jako na ostatní tábory, včetně administrativy, hygieny apod.

Mnoho skupin raději volí neformální přístup, který znamená méně byrokracie.

Doporučení pro ty, kdo by chtěli rozjet rodinný skauting

- Nebojte se začít, ideálně s partou známých nebo kamarádů. Ideální čas je na rodičovské dovolené.

- Přizpůsobte činnost možnostem rodin, aby nebyla přehnaně časově nebo organizačně náročná. Dejte prostor volné hře. Vycházejte ze zájmů dětí i rodičů. Všechny to má bavit, jak na akci, tak při jejich přípravách.
- Stanovte si jasná pravidla pro zapojení rodičů a rozdělení úkolů. A také si vydiskutujte, kdo je za co a za koho odpovědný, zda a jak můžete “výchovně zasahovat”, když jde o děti z jiných rodin, co děti smí a nesmí (chodit do kuchyně, neúčastnit se programu apod.).
- Dohodněte se na nějaké společné komunikační platformě (skupina na messengeru, whatsapp apod.), kde budou všichni členové/zájemci a budete v kontaktu častěji, ne jen v období příprav tábora.
- Nenechte se odradit případnými potížemi, neúspěchy či nedokonalostmi. Pokud v rodinném skautingu vidíte smysl, pokračujte, třeba i s jinými rodinami, na jiném místě, při jiných aktivitách. Je třeba být hodně tolerantní.
- Máte dojem, že jste jen parta kamarádů, a ne rodinný skauting? Diskutujte o tom společně. Co pro vás skauting znamená? Jak korespondují vaše představy o skautování s aktuální životní situací? Řídí se vaše parta nějakými sdílenými hodnotami a pravidly? Pokud se cítíte být skautskou partou, zvažte registraci jako klub rodinného skautingu.
- Pokud máte vazbu na nějaký oddíl nebo středisko, využívejte jeho vybavení na tábory apod. Je pak fajn se zapojovat i do střediskového života, být platnými členy týmu, dělat svými akcemi středisku/oddílu dobrou reklamu.

Sdílejte zkušenosti a inspiraci s ostatními skupinami. Třeba na [facebookové skupině Rodinný skauting](#) [↗](#). Sami se můžete inspirovat [ve skautských časopisech](#) [↗](#).